

Rév István Árpád plakátja, amely a Nemzeti Bábszínháték megnyitását hirdette, 1941.

A kiállítás plakátja

Bodor Aladár (1880–1952): Bábfek. 1936 és 1939 között készültek.

Stenczel Emese

TITOKZATOS BÁBGYŰJTEMÉNY

Tíz évvel ezelőtt, Papp Eszter bábtörténész és Imre Barnabás látványtervező munkáját követően, 2003-ban kelt útjára a „100 év – 100 báb” című kiállítás, mely egy reprezentatív válogatást jelentett az Országos Színház-történeti Múzeum és Intézet Bábtárának anyagából. Vándorlása során nemcsak Budapesten volt látható, hanem többek között Londonba, Pekingbe, Genfbe, Zágrábba, Moszkvába és Szentpétervárra is meghívást kapott, és nagy sikert aratott.

Mindezek az eredmények megfelelő alapot és lehetőséget biztosítottak ahhoz, hogy egy évtizeddel később újra bemutatkozasson a bábos gyűjtemény. A korábbi kiállítás egyes elemeit felhasználva, majd továbbfejlesztve és újragondolva alkottuk meg a „Titokzatos Bábgyűjtemény” című tárlatunkat, mely 2013. szeptember 29-én nyitotta meg kapuit és december 15-ig volt látogatható. A Múzeumok Őszi Fesztiválja keretében megnyitott bábkiállítás létrehozásában a fesztivál „Csak itt, csak most – Pincétől a padlásig” mottója nyújtott inspirációt.

A szlogent szó szerint értelmezve alkottuk meg a koncepciót, mely a kiállítást két szempontból is különlegessé teszi, témája és a helyszíne miatt. Állandó bemutatási lehetőség hiányában ritkán adódik alkalom, hogy a rendkívül gazdag és sokszínű Bábtár műtárgyai, rejtett kincsei bemutatásra kerüljenek. Így „Csak itt, csak most” találkozhatnak az érdeklődő gyermekek, felnőttek és szakemberek az érdekes tárgyi és képi anyaggal. Emellett a tárlat a Bajor Gizi Színházmúzeum rejtett zugaiban, tereiben került berendezésre (szó szerint a pincében). Az alagsori részt – mely egyébként a közönségtől elzárt terület – nyitottuk meg és alakítottuk ki a bábok és az installáció számára.

Az 1850 és 1950 között alkotó legjelentősebb művészek munkáiból válogatva kívántunk egy reprezentatív képet és fejlődési ívet adni a magyar bábtörténet eme korszakából. A helyszín adottságai miatt az elsődleges rendezési elv a (báb)technika

lett. Három nagyobb egység (árnyjáték, kesztyűs és rudas bábok, marionettek) került kialakításra, mely csoportokon belül megtartottuk a kronológiai sorrendet. A kiállítási koncepció legfőbb alapelve és célkitűzése a különböző irányzatok, stílusok és technikai megoldások bemutatása volt.

Összesen nyolc bábtervező (A. Tóth Sándor, Blattner Géza, Bodor Aladár, Büky Béla, a Hincz-család, a Korngut-Kemény-család, Rév István Árpád és Szokolay Béla) legremekőbb alkotásai láthatók: az 1800-as évek vásári marionettjeitől kezdve az avantgárd bábfiguráig. A bábok mellett kiállításra kerültek terajzok, fotók, és egy üvegdia sorozat az 1920-as évekből, Blattner Géza Arc-en-Ciel Bábszínházából. Kiemelendő, hogy a Korngut-Kemény Alapítvány biztosította számunkra a Kemény-család bábjainak kölcsönzését, így ez az értékes anyag is látható, kontextusba helyezve a Bábtár tárgyegyüttesével.

Az érdeklődők a legkorábbi bábtörténeti korszakkal a Hincz-család gazdag gyűjteménye által ismerkedhetnek meg, melyből a legkülönlegesebb metamorfózis és vásári marionettek kerültek kiállításra. A Tóth Sándor bábjai közül a kubista és avantgárd kesztyűs és marionett bábokat láthatják. Blattner Géza pályáját jól szemléltetik a kezdeti kísérletezéseit prezentáló zsákbábjai, valamint a már Párizsban megalakított Szivárvány Bábszínházának működését megőrkítő üvegdia-sorozat, és az ezekhez kapcsolódó bábok a 20-as évekből. Ezek mellett a Lellei Pál által készített Blattner-féle billentyűs marionett rekonstrukciója is helyet kapott a tárlatban. Büky Béla munkásságát és életművét nemcsak árnyjátékainak bábjai és művészi terve, hanem kesztyűsbábjai is hivatottak bemutatni. Az 1930-as és 1940-es évek bábművészetét mindezek mellett a Bodor Aladár által készített bábfejek, valamint a Rév István Árpád használt egyedi technikai megoldású mechanizált rudasbábok által tudtuk szemléltetni.

A kiállítást tekintve látogatók így a különféle technikai megoldások mellett megismerkedhetnek

Kiállítás-részletek Blattner Géza (1893–1967) és Szokolay Béla (1891–1959) fotóival és bábjaival. A jobb oldali képen Blattner billentyűs marionettjének Lellei Pál által rekonstruált változata

Az Arc-en-Ciel társulata a színpad előtt. Fotó: André Kertész, Párizs, 1930. A kép bal szélén Szergej Eizenstein, középen Paul Jeanne, Blattner Géza rámutat, mögötte Detre Szilárd, előtte Kolozsváry Zsigmond, a jobb oldalon Fried Tivadar. A bal szélén ül Blattnerné Sulyok Helén, a jobb szélén Garas Irma.

Rév István Árpád (1898–1977) bábjai

Hincz Gusztáv (1843–1892) bábjai

A. Tóth Sándor (1904–1980) bábjai

Üvegdiá-sorozat az 1920-as évekből

a magyar bábtörténet legkiemelkedőbb alkotóival, akik közül többen nemzetközi elismerésben is részesülhettek. Végigkövethetik, hogy a vásári bábjátéktól indulva, hogyan fejlődött ki a 20. század közepére a művészi bábjátás, melynek csúcspontjaként megalkult hazánk első hivatásos, állandó művészi bábszínháza, a Nemzeti Bábszínház.

A Múzeumok Őszi Fesztiválja keretében múzeum-pedagógiai foglalkozások is kapcsolódtak a tárlathoz, melyek segítségével mind a gyermekek,

mind a felnőttek a gyakorlatban is feltérképezhették a bábjátás fejlődését. A jelentkező csoportoknak a kiállítás megtekintését követően módjukban állt a megismert technikai megoldásokat saját kezűleg megvalósítani, árnyjáték-bábszínházat, vagy éppen marionett bábót készíteni.

(Az Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet bábkiallítása a Bajor Gizi Színészmúzeumban. 2013. szeptember 29. – december 15.)

Büky Béla (1899–1983): *Rege a csodaszarvasról* (kiállításfotók: Miglinczi Éva)

A MYSTERIOUS PUPPET COLLECTION

This exhibition took place at the Gizi Bajor Museum and featured works by the most significant artists in Hungarian puppetry between 1850 and 1950. The eight featured puppet designers were Sándor A. Tóth, Géza Blattner, Aladár Bodor, Béla Büky, the Hincz family, the Korngut-Kemény family, István Árpád Rév és Béla Szokolay. Beginning with fair and market puppetry in the 1800s and leading up to avant garde puppet figures, the exhibition also included design drawings, photos and a series of glass slides from the 1920s from the Géza Blattner Arc-en-Ciel Puppet Theatre.